

A reforma administrativa en Francia

Richard Ghevontian*

Entre as grandes obras xurídicas emprendidas nestes últimos anos, a reforma da organización territorial de Francia aparece sen dúbida como unha das máis importantes.

Desde este punto de vista, o inicio do mandato do Presidente François MITERRAND foi marcado pola votación da gran lei de descentralización do 2 de marzo de 1982 que ascendeu a colectividade territorial a rexión e que aumentou, en moitos aspectos, o campo das liberdades locais.

Case dez anos máis tarde, o Goberno, nunhas condicións moi distintas, lanza dous grandes proxectos neste ámbito.

O primeiro atinxe a unha zona xeográfica moi limitada: Córsega. Pero este texto, que levanta en Francia unha polémica moi viva entre defensores e adversarios do proxecto, amosa un interese que vai máis alá dos seus cimentos xeográficos.

A orixinalidade dalgunhas das súas disposicións e os interrogantes constitucionais que suscita confiren a tal proxecto un interese particular (I).

O segundo proxecto governamental, menos adelantado que o anterior, atinxe á administración territorial da República. O seu carácter é, polo tanto, máis xeral.

Destinado, como afirma o Goberno, a remata-la obra emprendida en 1982, este texto suscita, el tamén, unha reflexión sobre os conceptos de desconcentración e descentralización (II).

I. PROXECTO DE REFORMA DO ESTATUTO TERRITORIAL DE CÔRSEGA

Desde o ano 1975, Córsega, entidade insular da metrópole francesa, levantou un problema político importante ós gobernos que se foron sucedendo.

Sacudida polo terrorismo, revolta polas minorías nacionalistas, mesmo independentistas, Córsega foi obxecto desde a chegada ó poder de François MITERRAND, dunha reforma que lle outorga un estatuto rexional particular.

A lei do 2 de marzo de 1982, promulgada o mesmo día que a lei sobre a reforma dos municipios, departamentos (NDT, provincias) e rexións, somete a Córsega ó dereito común rexional pero, para ter en conta o seu particularismo xeográfico e cultural, a lei regula respectivamente o modo de elección da Asemblea e as competencias da rexión.

Pero, fundamentalmente, neste texto Córsega non está contemplada como unha colectividade territorial específica que se distingua doutras.

O Proxecto de Lei presentado en 1990 polo Ministro do Interior Pierre JOXE e xa adoptado pola Asemblea Nacional, ten outro alcance¹.

* Profesor titular da Universidade de Dereito, de Economía e Ciencias en Aix-Marseille.

A reforma en curso presenta, en efecto, cando menos dous aspectos que algúns calificaron de «revolucionarios» con respecto ó noso dereito público: O recoñecemento do pobo corso (A) e a transformación da rexión corsa en «Colectividade Territorial da República» (B).

A) O Recoñecemento do Pobo Corso

O artigo primeiro do Proxecto de lei sobre o Estatuto da Colectividade Territorial de Córsega está redactado da seguinte maneira:

«A República francesa garante á Comunidade histórica e cultural viva que constitúe o pobo corso, compoñente do pobo francés, os dereitos á preservación da súa identidade cultural e á defensa dos seus intereses económicos e sociais específicos».

Evidentemente, este recoñecemento do «Pobo Corso» é o que constitúe a principal innovación do texto e tamén a súa disposición máis controvertida.

Para xustificala súa postura, o Goberno baséase nunha moción votada o 13 de outubro de 1988 pola Asemblea de Córsega e na cal se afirmaba «a existencia do pobo corso como Comunidade histórica e cultural viva que agrupa os corsos de orixe e os corsos de adopción».

Ademais, o Goberno estima que a calificación de «compoñente do pobo francés» abonda para preservar a indivisibilidade da República promulgada no artigo 2 da Constitución de 1958².

Pero é precisamente aquí onde se suscita o fondo da cuestión: ¿será constitucional esa disposición do Proxecto de lei que fai referencia ó pobo corso?

O Consello de Estado, consultado polo Goberno, xa comunicou as súas dúbidas sobre esta moción. Pero só a posición do Consello Constitucional que, sen lugar a dúbidas, será consultado, terá un efecto decisivo.

É certo que a Alta Xurisdicción nunca tivo que pronunciarse directamente sobre unha cuestión deste tipo. Pero a súa postura pode ser razoablemente deducida da súa xurisprudencia anterior sobre problemas parecidos.

É o que fan os máis eminentes especialistas do Consello Constitucional, como o Decano Louis FAVOREU, quen declarou estar convencido de que o Consello Constitucional non aceptará que se mencione «o pobo corso».³

En efecto, como sinala o Decano Favoreu, este recoñecemento val moitísimo máis alá do máximo autorizado pola Constitución no seu artigo 74 e que só atinxe ós *territorios de Ultramar*, colectividades territoriais que son as máis descentralizadas e as máis autónomas no noso sistema republicano.

Polo que respecta a eses territorios, só está autorizado pola nosa lei fundamental ter en conta «os seus intereses propios no conxunto dos intereses da República». O que non permite, segundo este autor, extraer da colectividade nacional unha compoñente específica, recoñecida e sometida a un estatuto particular.

Por outra parte foi esa a óptica con que o Consello Constitucional non admitiu que a poboación canaca, como entidade, se beneficiara dunha representación privilexiada no marco das rexións da Nova Caledonia⁴.

Sen prexulgar a posición do Consello Constitucional, parece razoable pensar que a Alta Xurisdicción adicará a esta parte do texto unha atención moi particular.

Pero este recoñecemento do pobo corso non é a única innovación do proxecto. Este prevé igualmente a transformación da rexión corsa en «Colectividade Territorial da República».

B) Córsega, «Colectividade Territorial da República»

A segunda gran innovación do proxecto de lei vén do seu artigo 2 que dispón que «Córsega constitúe unha colectividade territorial da República no sentido do artigo 72 da Constitución».

Córsega converterase así, se o proxecto se adopta, na cuarta colectividade territorial *Ut singuli* despois de París, Mayotte e Saint Pierre et Miquelon.

Querendo probablemente suliñar esa orixinalidade, o Goberno cuestiónase ofrecer a Córsega unha organización particular que desemboque en competencias ampliadas, o que ocasiona de novo un delicado problema constitucional.

1) A organización particular de Córsega

A parte da modificación do rexime electoral⁵, o proxecto de lei tende a instaurar unha nítida disociación entre as funcións deliberativas e as funcións executivas. As primeiras serán asumidas pola Asemblea de Córsega, elixida por sufraxio universal directo, e as segundas por un consello executivo dirixido por un Presidente.

Sen dúbida ningunha, a maior orixinalidade institucional do proxecto sitúase neste último punto.

O Consello Executivo componse dun presidente axudado por seis conselleiros. Elíxese mediante un escrutinio da lista maioritaria en tres voltas. O Presidente é o candidato que figura na cabeza da lista elixida.

Segundo uns procedementos amplamente inspirados nas técnicas do rexime parlamentario, o Consello Executivo é responsable ante a Asemblea de Córsega. Esta responsabilidade maniféstase primeiramente no que se podería chamar, por analogía, unha cuestión de confianza. O artigo 36 do proxecto prevé, en efecto, que o presidente do Consello Executivo pode comprometer a responsabilidade desta instancia ante a Asemblea despois de deliberalo colectivamente.

Sen embargo, o texto queda mudo sobre as consecuencias do rexentamento desta «cuestión de confianza». Pero tal situación non podería levar a outra cousa que non fose a dimisión do Consello Executivo.

Paralelamente, a Asemblea de Córsega pode poñer en dúbida a responsabilidade do Consello mediante a votación dunha moción de confianza. Esta, para ser deliberada, debe ser depositada, cando menos, pola terceira parte dos membros da Asemblea. Ademais —e isto recorda un pouco a «moción de confianza constructiva» aplicada en Alemaña— o texto debe obrigatoriamente mencionar a lista dos apelidos dos candidatos ós mandatos de presidente e dos membros do Consello Executivo.

Só se recontan os votos favorables á moción e a súa adopción require a maioría absoluta dos membros que compoñen a Asemblea.

Cando a moción de confianza é adoptada, nas condicións definidas, o Consello Executivo que sae é inmediatamente substituído.

O Consello Executivo, tal como está previsto polo proxecto de lei, beneficiase, polo tanto, dun estatuto moi particular que o distingue claramente do executivo tradicional das colectividades territoriais francesas, o que non deixa de levantar un novo problema constitucional.

Podemos interrogarnos sobre a lexitimidade de tal particularismo da organización administrativa corsa.

Ata agora, en efecto, ningunha das colectividades territoriais creadas conforme o artigo 72 da Constitución foi dotada de institucións que presenten unha dose tan forte de especificidades.

Nin París, nin Mayotte, nin Saint Pierre et Miquelon presentan, no plano institucional, un aspecto así.

A cidade de París está dotada dun Consello que é, por veces Consello Municipal, por veces Consello Xeral, e en canto ás colectividades de Ultramar, a súa organización é moi próxima á dos departamentos (provincias)⁶.

Podemos deducir, polo tanto, que a Constitución non lles permite ás colectividades territoriais do artigo 72 distinguírense institucionalmente das grandes categorías (municipios e departamentos).

No sistema francés só os territorios de Ultramar poden beneficiarse «dunha organización particular» derogatorio ó dereito común, tal como está previsto no artigo 74 da Constitución.

O Consello Constitucional xa interpretou estritamente esta disposición constitucional negándose a aplicala ós departamentos de Ultramar⁷.

Non sen certa ironía, o Decano Favoreu⁸ preguntábase se o Goberno non podería evitar esa dificultade calificando a Córsega de «territorio de Ultramar»... Pero de seguida dá a resposta: Córsega non pode ser asimilada a unha colectividade deste tipo.

Forma parte da metrópole, con todo o que implica de asimilación sobre todo no plano da Comunidade Europea e non pode, por iso, saír do esquema xeral dos departamentos franceses. Ademais a expresión «territorio de Ultramar» foi reservada ós territorios ós que se lles propuxera abandonar a República Francesa en 1958 e que optaron por manterse nela.

De novo, con ese punto, o proxecto de lei governamental, se é adoptado, corre o perigo de enfrontarse á censura do Consello Constitucional.

O órgano deliberante, a Asemblea de Córsega, levanta incontestablemente menos problemas. Esta Asemblea componse de cincuenta e un membros elixidos por seis anos, ó mesmo tempo que os conselleiros rexionais no conxunto do territorio.

Para tal elección, Córsega constitúe unha circunscrición única. O escrutinio é a dúas voltas e mestura o sistema maioritario e a representación proporcional.

A Asemblea de Córsega que se reúne dúas veces ó ano en sesións ordinarias regula a través das súas deliberacións os asuntos de Córsega e vota concretamente o presuposto.

Ademais é consultada sobre tódolos proxectos de lei ou de decreto que teñen disposicións específicas a Córsega.

Pode igualmente, sobre proposicións do Consello Executivo ou por encargo do primeiro ministro, enviar ó Goberno proposicións de modificación ou de adaptación de disposicións lexislativas ou regulamentarias que teñen importancia para o desenvolvemento económico, social e cultural de Córsega.

Para axudar ó Consello Executivo e á Asemblea, o proxecto prevé a posta en marcha de dous consellos consultivos: O Consello Económico e Social e o Consello de Cultura, Educación e Medio Ambiente.

O Consello Económico e Social obrigatoriamente será consultado sobre as orientacións xerais do proxecto de presuposto e sobre a preparación dun plan de desenvolvemento ou do esquema de ordenación.

En canto ó Consello da Cultura, de Educación e de Medio Ambiente, será consultado obrigatoriamente sobre as mesmas disposicións na medida en que, sen embargo, atinxen á acción cultural e educativa.

Por fin, este organismo establece un informe sobre os programas audiovisuais para Córsega.

Tamén cabe sinalar que o representante do Estado na nova colectividade é nomeado polo Consello de Ministros e que dispón de atribucións moi próximas ás dos prefectos (NDI, gobernadores civís en España): representación do Goberno, dirección dos servizos do Estado, control administrativo...

2) Unhas competencias ampliadas

Tendo en conta o carácter insular de Córsega, o Goberno definiu unhas prioridades de acción para as futuras institucións corsas. Ademais, neses ámbitos, ampliou sensiblemente as competencias locais en relación coas da actual colectividade rexional.

Esas prioridades refírense ó desenvolvemento económico e á identidade cultural. Incumbe ó Consello Executivo desempeñar o primeiro papel en tales sectores. O artigo 25 do proxecto así o dispón, «o Consello dirixe a acción da colectividade territorial de Córsega nas condicións e límites establecidos pola presente lei, particularmente nos ámbitos do desenvolvemento económico e social, da acción educativa e cultural, así como a ordenación do territorio».

No *ámbito cultural* fíxose fincapé no ensino e na educación coa definición pola colectividade corsa no mapa dos establecementos universitarios e dos centros de investigación, e a inserción do ensino da lingua corsa nos programas escolares, tradicionalmente reservados ó estado.

No *ámbito económica*, a ordenación do territorio, os transportes, o desenvolvemento agrícola e a ordenación rural pónense en evidencia, e a nova colectividade debería desempeñar o papel motor.

Para financiar todas estas novas cargas transferidas do Estado á nova colectividade territorial, o proxecto pon en marcha un mecanismo resultante das leis de descentralización, ou sexa, fundaméntase tanto na transferencia dos impostos do Estado como nos recursos presupostarios propios.

Destá maneira serán transferidos á colectividade de Córsega os impostos sobre o consumo de alcohol recaudados alí.

En canto ós recursos presupostarios, prevéase crear unha asignación xeral de descentralización incluída no presuposto do Estado.

II. O PROXECTO DE REFORMA DA ADMINISTRACIÓN TERRITORIAL DA REPÚBLICA

O proxecto de Lei elaborado polo Señor Pierre Joxe, Ministro do Interior, foi presentado o primeiro de agosto pasado na Asemblea Nacional⁹. Aínda non está incluído na orde do día da Asemblea, e o final da sesión de outono só unha parte das súas disposicións foran obxecto dun exame por parte da Comisión encargada de estudar tal proxecto.

O texto xira ó redor de catro eixes maiores:

- a organización territorial do estado,
- a modernización e a democratización da vida local,
- a cooperación local,
- a cooperación descentralizada,

O proxecto —e aí está a súa primeira orixinalidade— mestura elementos de desconcentración que atinxen á organización mesma dos servizos do Estado a escala local e particularmente rexional, e elementos de descentralización que teñen influencia sobre a organización e o funcionamento das colectividades territoriais.

A) Organización territorial do Estado

O proxecto de Lei ten neste aspecto dúas orientacións:

A primeira trata sobre o reparto de misións entre as Administracións centrais do Estado e os seus servizos exteriores.

As primeiras deberán ser limitadas ás que, por natureza ou en virtude da lei, presentan un carácter nacional e que teñen unha execución que non pode ser delegada a nivel territorial. Trátase aquí de evitar unhas superposicións e unhas intrusións perxudiciais ó bo funcionamento das administracións civís do Estado.

A segunda orientación consiste en reforza-lo papel da representación territorial do Estado a nivel rexional.

Respecto á lei do 2 de marzo de 1982, relativa ós dereitos e liberdades dos concellos, departamentos e das rexións, o proxecto actual intensifica os poderes dos prefectos da rexión. Desta maneira está previsto que aqueles serán os encargados de poñer en marcha as políticas nacionais e comunitarias do Estado que atinxen ó desenvolvemento económico e social así como á ordenación do territorio.

Para levar a ben a súa misión, eses prefectos da rexión disporán de poder de dirección sobre os prefectos de departamento que dependan da súa circunscrición territorial. Para xustificar este cambio, o Goberno afirma a súa vontade de mellora-la eficacia da acción territorial do Estado na perspectiva sobre todo do horizonte 92.

Paradoxalmente, parece que se volve á maneira en que se percibía a reforma da desconcentración a principios dos anos sesenta, coa institucionalización progresiva da circunscrición rexional como paso clave para o desenvolvemento económico e a ordenación do territorio.

Logo, vinte anos máis tarde, en 1982, a rexión ascendera ó rango de colectividade descentralizada, o que tivera por efecto transferir á nova colectividade unhas misións, ata agora, correspondentes por dereito ó Estado, e isto, en detrimento dos poderes dos prefectos.

Parece que hoxe estamos a punto de asistir a unha volta atrás.

B) Modernización e democratización da vida local

O mesmo tempo que respecta os procesos fundamentais da democracia representativa, que son o fundamento da organización política francesa, o proxecto de lei pretende reforza-la participación na vida pública, no marco do funcionamento das institucións locais existentes.

Desta maneira o proxecto privilexia dúas vías: por unha parte o recoñecemento dos dereitos das minorías políticas nas Asembleas locais e por outra, ten en conta a aspiración dos cidadáns a participar de maneira máis efectiva na vida local.

A primeira esixencia concretízase na garantía do dereito dos eleixidos no seo das Asembleas locais que pasá por unha maior información e unha mellor liberdade de expresión. O proxecto pre-

vé establecer, desta maneira, como o que existe no Parlamento, un réxime de preguntas orais así como o restablecemento do escrutinio da representación proporcional para a elección das mesas das Asembleas departamentais e rexionais.

En canto á participación dos cidadáns, debería ser facilitada cunha mellor información no ámbito presupostario e contable e coa codificación do procedemento de referendo municipal.

En efecto, ata agora, ese tipo de referendo —á parte o caso moi particular de fusión de dous municipios— non estaba oficializado nun texto.

Na práctica, sen embargo, os municipios recorrían a este procedemento.

O proxecto actual deixa ó alcalde ou a unha minoría do Consello municipal, a posibilidade de toma-la iniciativa para propoñer un referendo. Pero tal referendo, cando se organiza, só pode ter carácter consultivo.

Por fin, curiosamente, é xustamente nesa parte do texto onde se vai introducir unha disposición que incrementa os medios de información dos prefectos, no ámbito de cerrar contratos públicos e que adapta a maneira de intervención das Cámaras Rexionais de Contas nese terreo.

C) Cooperación local

A vontade do Goberno é, neste tema, intensificar as maneiras de cooperación entre as colectividade locais para promover a ordenación do espazo e o desenvolvemento local.

A nivel rexional, propónse a creación da *Allianza Interrexional*, institución pública que agrupa a dúas ou tres rexións limítrofes.

Esta alianza, creada por decreto, exerce as competencias enumeradas na decisión institutiva en lugar das rexións que a compoñen.

Asegura a cohesión dos programas das rexións membros e, por iso, pode acordar co Estado pactar contratos de plans.

A nivel do municipio, propóñense dúas novas estruturas xurídicas: a comunidade dos municipios e a comunidade da cidade.

Estas dúas novas estruturas engádense daquela ás que xa existen: sindicato de municipios, distritos ou comunidades urbáns.

A *Comunidade dos municipios* é unha institución pública que reagrupa varios municipios. Instituída por o ou os prefectos implicados, tal comunidade baseáse no voluntariado, xa que a iniciativa da súa creación pertence ós consellos municipais. A comunidade dos municipios exerce, daquela, en lugar dos municipios membros, cando menos dous tipos de competencias, entre estes tres grupos: ordenación do espazo, accións de desenvolvemento económico que interesan ó conxunto da comunidade, a protección e a posta en valor do medio ambiente.

Outras competencias poden ser, ademais, transferidas en calquera momento dos municipios membros á comunidade.

A *Comunidade da cidade*, pola súa parte, é unha institución pública que reagrupa varios municipios e que atinxe ás aglomeracións de máis de 30.000 habitantes. Outra vez esta comunidade institúese por o ou os prefectos interesados, cando se pide polos consellos municipais.

A comunidade da cidade exerce, en lugar dos municipios membros, polo menos tres dos grupos de competencias seguintes: a ordenación do espazo, as accións de desenvolvemento económico, a protección do medio ambiente e a creación, o acondicionamento e mantemento das vías públicas así como os transportes urbáns.

Nestas perspectivas, a contribución profesional é destinada a converterse nun verdadeiro imposto da aglomeración e unha taxa única será instituída progresivamente polos municipios membros da comunidade da cidade.

D) A cooperación descentralizada

O Proxecto de lei prevé a posibilidade, para as colectividade territoriais e as súas agrupacións, de firmar convenios coas colectividade territoriais estranxeiras, nos límites das súas competencias e no marco dos compromisos internacionais de Francia.

Tales convenios entrarán en vigor despois da súa transmisión ó representante do Estado.

Ademais, e para ter en conta o desenvolvemento moi importante das iniciativas neste terreo, propónse instituír unha comisión nacional da cooperación descentralizada, lugar de reflexión, de concertación e de orientación.

O proxecto de Lei de Orientación sobre a administración territorial da República vai, sen lugar a dúbidas, levantar problemas constitucionais.

O principal, atínxe á aplicación do principio da *libre administración* das colectividades territoriais que se desprende dos artigos 34 e 72 da Constitución. Os membros da Comisión Especial encargada do exame do texto non se deixaron enganar. Cando no proxecto do artigo primeiro, o Goberno propoñía a redacción seguinte: «A administración territorial da República está organizada de maneira que permita a libre administración das colectividades territoriais», a Comisión suxeitu a corrección seguinte: «A Administración... está organizada no respecto ó principio de libre administración das colectividades territoriais¹⁰».

Por riba de tales precaucións de estilo, convén saber se as disposicións contidas neste texto son compatibles con este principio tal como o interpretou o Consello Constitucional¹¹.

Agora ben, esta alta xurisdicción deu unha interpretación extensiva desta noción que ofrece ás liberdades locais unha nova dimensión (II). Se o proxecto é adoptado e, se é sometido ó Consello Constitucional, este adócarase sen lugar a dúbidas, a vixia-lo respecto ós logros en materia de liberdades locais e dereitos fundamentais, os pilares inquebrantables do noso sistema democrático.

Desde hai algúns meses Francia está metida de novo nun proceso de reformas locais a través de dous proxectos complexos que son moi distintos e á vez moi próximos.

Son moi diferentes pola idea que os inspira. O proxecto de Córsega baseáse, sen lugar a dúbidas, en razóns moi políticas, nunha vontade demostrada de levar moi lonxe os límites da descentralización. A singularidade das institucións da nova colectividade territorial e o alto grao da súa autonomía ben atestiguan tal fenómeno.

O contrario, o proxecto relativo á administración territorial da República aparece en moitos aspectos como unha volta atrás en favor das prerrogativas do Estado e en detrimento das liberdades locais.

Sen embargo os dous proxectos —e isto é o que os aproxima— teñen por vocación instaurar un delicado equilibrio entre a indivisibilidade da República e a libre administración das colectividades territoriais, principios proclamados pola nosa Constitución.

Este perigoso exercicio que reflicta ben a problemática fundamental dun Estado unitario como Francia, realízase de momento nun marco puramente político, o Parlamento. Pero encontrará a súa conclusión definitiva no plano xurídico. Correspondería daquela ó Consello Constitucional recorda-las regras do xogo nesta materia, porque xa non poden existir en Francia, hoxe por hoxe, reformas locais sen peitoril constitucional.

NOTAS

1. Asemblea Nacional —Proxecto de Lei n.º 1692— Primeira sesión ordinaria de 1990-1991 presentada o 2 de novembro de 1990.
2. Véxase sobre esta noción C. DEBBASCH —A Vª República— *ECONÓMICA* 1985. Páxinas 35 e 55.
3. L. FAVOREU —hai que reformar a Constitución— *Le Monde* do 22 de novembro de 1990.
4. Decisión 196 DC do 8 de agosto de 1985, páxina 70.
5. Desta maneira preséntase a creación dunha circunscrición única para a elección da futura Asemblea, a instauración dun sistema electoral mesturado e a reestructuración das listas electorais.

6. Véxase para París: Lei do 31 de decembro de 1975, modificada.
Para Mayotte: Lei do 24 de decembro de 1976.
Para Saint-Pierre et Miquelon: Lei do 2 de xuño de 1985.
7. Decisión 138 DC do 25 de febreiro de 1982, páxina 41.
8. Artigo xa citado.
9. Asemblea Nacional —Proxecto de Lei n.º 1.581 —Primeira sesión ordinaria de 1900-1991— presentado o primeiro de agosto de 1990.
10. Informe da Comisión especial encargada do exame do dossier —Asemblea Nacional— 10 de decembro de 1990.
11. Véxase, por exemplo, Decisións 137 DC e 138 DC do 25 de febreiro de 1982, páxinas 38 e 41.

Extractos da Constitución

TÍTULO I

Da Soberanía

Art. 2.—Francia é unha República indivisible, laica, democrática e social. Asegura a igualdade ante a lei de tódolos cidadáns sen distinción de orixe, de raza ou de relixión. Respecta tódalas crenzas...

TÍTULO V

Das Relacións entre o Parlamento e o Goberno

Art. 34.—A lei é votada polo Parlamento.

A lei determina os principios fundamentais:

—da organización xeral da defensa nacional;

—da *libre administración das colectividades locais*, das súas competencias e dos seus recursos

—do ensino.

TÍTULO XI

Das Colectividades Territoriais

Art. 72.—As colectividades territoriais da República son os municipios, os departamentos, os territorios de Ultramar. Calquera outra colectividade créase por lei.

Art. 73.—O réxime lexislativo e a organización administrativa dos departamentos de Ultramar poden ser obxectos de medidas de adaptación necesarias pola súa situación particular.

Art. 74.—Os territorios de Ultramar da República teñen unha organización particular que ten en conta os seus intereses propios no conxunto dos intereses da República. Tal organización defínese e é modificada por lei despois de consulta-la Asemblea territorial interesada.

Art. 75.—Os cidadáns da República que non teñen o estatuto civil de dereito común, o único contemplado no artigo 34, conservan o seu estatuto persoal mentres non renuncien a el.

Art. 76.—Os territorios de Ultramar poden conserva-lo seu estatuto no seo da República.

Se o manifestan por deliberación da súa Asemblea territorial e no prazo previsto no primeiro apartado do artigo 91, convírtense en departamentos de Ultramar da República ou agrupados ou non entre eles, en Estados membros da Comunidade.